

Informator dla rodziców 5- i 6-latków

Wpisany przez Koordynator
wtorek, 17 marca 2015 14:15

Czy Twoje dziecko jest gotowe do szkoły?

Informator dla rodziców 5- i 6-latków

Podjęcie przez dziecko obowiązku szkolnego wiąże się z początkiem nowego, bardzo ważnego etapu w życiu. Przechodząc z wieku przedszkolnego w wiek wczesnoszkolny ulega zmianie podstawowa forma działalności dziecka. Dotąd była to zabawa. Teraz będzie nauka. Osiągnięcia w nauce będą podstawowym kryterium oceny dziecka. Jednak, aby dziecko mogło sprostać wymaganiom szkolnym i w pełni się rozwijać musi osiągnąć dojrzałość szkolną.

Każdy rodzic wiedzieć powinien, na czym polega dojrzałość szkolna. Najogólniej można powiedzieć, że jest to gotowość dziecka do rozpoczęcia nauki w szkole, uzależniona od osiągnięcia takiego stanu rozwoju fizycznego, emocjonalno – społecznego i umysłowego, który umożliwia sprostanie obowiązkom szkolnym.

Elementy składowe gotowości szkolnej

Na dojrzałość szkolną sześciolatka składają się osiągnięcia rozwojowe w trzech sferach: umysłowej, ruchowej i emocjonalno-społecznej. Dziecko gotowe do podjęcia nauki powinno przejawiać następujące zdolności i umiejętności:

1.

Dojrzałość szkolna w zakresie rozwoju fizycznego.

-

Dziecko powinno mieć powyżej 120 cm wzrostu, ważyć powyżej 23 kg – te parametry idą w parze z twardością kośćca, siłą mięśni, ogólną odpornością na zmęczenie i odpornością organizmu na choroby; do tych wartości dopasowana jest wielkość ławek.

-

Rozwój ruchowy dziecka (tzw. duża motoryka) powinien charakteryzować się

koordynacją ruchów, zdolnością utrzymywania równowagi, zwinnością ruchów na tyle, by dziecko bezpiecznie poruszało się wśród innych dzieci na terenie szkoły oraz mogło przez doświadczenia ruchowe poznawać stosunki przestrzenne.

-

Ruchy rąk (tzw. mała motoryka) powinny być sprawne na tyle, by umożliwić odpowiedni poziom rysowania, pisania drobnych elementów w liniijkach; ruchy powinny być skoordynowane i płynne (od tego zależy tempo pisania i odporność ręki na zmęczenie).

1.

Dojrzałość szkolna w zakresie procesów poznawczych.

-

Uwaga. Dziecko powinno umieć skupiać uwagę przez około 30 minut, powinno

w pewnym zakresie samo sterować uwagą (tzw. uwaga dowolna), aby skłonić się do zajmowania także tymi sprawami, które są dla niego mniej ciekawe i nie przykuwają uwagi automatycznie. Powinno umieć podporządkować uwagę poleceniom nauczyciela i być zdolne do np. przzerwania zabawy i zwrócenia uwagi na czynność zalecaną przez dorosłego.

-

Pamięć. Dziecko powinno umieć sterować procesem zapamiętywania – umieć

celowo zapamiętać materiał. Trzeba zaznaczyć, że sprawność zapamiętywania zależy od koncentracji uwagi – jeśli dziecko nie zwróci jej na materiał, nie zostanie on zmagazynowany w pamięci trwałej.

-

Spostrzeganie wzrokowe (percepcja wzrokowa). Dziecko powinno dokonywać

analizy i syntezy znaków graficznych na tyle, by:

– różnicować elementy liter (np. „kółko” i „laseczka”),

– różnicować zależności między elementami („laseczka” przed „kółkiem” skierowana w dół to litera „p”, za kółkiem skierowana do góry – „d”, „łódeczka” to „n”, a „łódeczka do góry dnem” to „u” itp.). Dziecko powinno spostrzegać, organizować i rozumieć otaczającą je rzeczywistość – w rozwijaniu tej zdolności pomocne są m.in. zabawy w szukanie różnic między obrazkami, układanie puzzli, wyszukiwanie figur geometrycznych, z jakich składają się obiekty na obrazkach.

-

Spostrzeganie słuchowe (percepcja słuchowa). Dziecko powinno potrafić:

– odróżniać słuchowo wszystkie głoski (ta zdolność nosi nazwę słuchu fonemowego),

– dzielić wyrazy na głoski (analiza słuchowa) – np. rozłożyć słowo „mama” na głoski m-a-m-a,

– łączyć głoski w wyrazy (synteza słuchowa),

– słuchowo różnicować rymy i rytm mowy.

-

Myślenie dziecka powinno charakteryzować się możliwością operowania informacjami tak, by możliwe stało się rozumienie prostych pojęć, prostych zasad, reguł, prawidłowości. Sześciolatek powinien być zdolny do wnioskowania przyczynowo-skutkowego i klasyfikowania

obiektów do prostych kategorii pojęciowych. Z perspektywy gotowości do uczenia się matematyki bardzo ważny jest odpowiedni rozwój **myślenia operacyjnego**.

-

Mowa powinna pełnić już funkcję komunikatywną. Sześciolatek powinien porozumiewać się pełnymi zdaniami, mieć odpowiednio duży zasób słów i znać na tyle wiele pojęć, by korzystać z poleceń i komentarzy nauczyciela oraz rozumieć czytane teksty. Powinien prawidłowo wymawiać głoski, by je prawidłowo analizować i syntetyzować w procesie nauki pisania i czytania. W rozwijaniu tego aspektu gotowości szkolnej nieocenioną pomocą są wspólne lektury i rozmowy z dorosłymi.

3. Dojrzałość szkolna w zakresie emocjonalno-motywacyjnym. U progu nauki

szkolnej dziecko powinno umieć przynajmniej do pewnego stopnia:

-

opanowywać emocje – szczególnie złość i agresję,

-

mieć poczucie obowiązku i odpowiedzialności za siebie (np. nie ma ochoty, ale

rozwiązuje ćwiczenia, bo wie, że powinno),

-

nie zniechęcać się szybko napotkanymi trudnościami (dzieci niegotowe do szkoły np. nie chcą rano wstać, nie chcą pisać, gdy nie mają na to ochoty, nie robią tego, czego nie lubią, nie rozumieją konieczności ćwiczeń),

-

dzieci gotowe do szkoły lubią także poznawać otaczający świat, wytrwale badać i dociekać (dzieci niedojrzałe interesują się okazjonalnie na krótko nowymi treściami),

-

dziecko powinno także mieć ukształtowane uczucia społeczne (współczucie,

przyjaźń).

4. Dojrzałość szkolna w zakresie rozwoju społecznego.

-

Poczucie przynależności do grupy – dzięki niemu uwagi skierowane do całej

klasy dziecko odnosi także do siebie,

-

Zrozumienie podstawowych zasad i norm społecznych, zdolność do ich stosowania i przyswajania.

– **Zdolność do oderwania się od dziecięcego egocentryzmu i działania**

motywowanego prospołecznie (np. pomoc koledze).

– **Umiejętność współżycia w grupie.**

– **Zdolność do porównywania siebie z innymi**, która jest podstawą samooceny i

jednym z głównych czynników motywacyjnych w życiu człowieka.

5. Dojrzałość do nauki matematyki obejmuje następujące obszary:

-

Zdolność i gotowość do liczenia:

- sprawne przeliczanie przedmiotów rzeczywistych oraz ich reprezentacji ikonicznych i symbolicznych (czyli obrazów, schematów),

- zdolność odróżniania prawidłowego liczenia od błędnego – wykrywania i korygowania pomyłek popełnianych w przeliczaniu przez inne osoby i siebie samego,

- umiejętność dodawania i odejmowania w zakresie 10 w pamięci lub na palcach.

-

Operacyjne rozumowanie na poziomie konkretnym, czyli:

- zdolność uznawania stałości ilości nieciągłych – umiejętność spostrzegania równoliczności zbiorów pomimo zmiany układu przestrzennego ich elementów; dziecko powinno rozumieć, że 10 kasztanów „w kupce” to tyle samo, co 10 kasztanów ułożonych w rząd (dzieci niegotowe do nauki matematyki kierują się przede wszystkim wskazówkami wizualnymi i są np. głęboko przekonane, że 5 słoni to więcej niż 5 mrówek – bo słonie są większe),

- zdolność do wyznaczania konsekwentnej serii w kolejności rosnącej lub malejącej (np. układania patyczków od najkrótszego do najdłuższego).

Na dojrzałość szkolną mają wpływ pewne czynniki, do których należą m. in.:

1.

Czynniki indywidualne – są to przekazane drogą genetyczną lub wrodzone właściwości organizmu, a przede wszystkim ośrodkowego układu nerwowego, podłoża wyższych czynności psychicznych. Należą tu również potrzeby, skłonności i dążenia dziecka.

1.

Czynniki środowiskowe – chodzi tutaj głównie o wpływy rodziny i przedszkola. Literatura podaje 3 główne grupy czynników rodzinnych mających wpływ na dojrzałość szkolną dziecka. Są to:

-

Warunki materialne - od poziomu dochodów, sytuacji mieszkaniowej, wyposażenia gospodarstwa domowego zależy, jak rodzina będzie zaspokajała potrzeby dziecka, a więc czy będzie ono racjonalnie odżywiane, zaopatrzone w potrzebną odzież, czy będzie miało warunki do nauki, odpoczynku i zabawy.

-

Warunki kulturalne jest to poziom wykształcenia rodziców, kultura językowa rodziny, potrzeby kulturalne, zasady wychowania dzieci, sposób spędzania czasu wolnego. Warunki kulturalne domu rodzinnego, a zwłaszcza poziom wykształcenia rodziców w istotny sposób wpływają na rozwój intelektualny i osiągnięcia szkolne uczniów. Rodzice wykształceni wykazują na ogół duże zainteresowanie problemami szkolnymi swoich dzieci, mają większe wymagania i aspiracje w stosunku do ich przyszłości oraz w większym stopniu pobudzają je do osiągnięć

-

Warunki społeczno – psychologiczne to: struktura rodziny, osobowość rodziców, stosunki między rodzicami, postawy rodziców wobec dzieci oraz atmosfera panująca w domu. Dla osiągnięcia dojrzałości szkolnej istotne jest, czy dziecko wychowuje się w rodzinie pełnej lub niepełnej, mało- czy wielodzietnej, dwu- czy trzypokoleniowej. Z reguły rodzina wielodzietna stwarza korzystne warunki dla rozwoju osobowości dziecka, gdyż zmusza do liczenia się z innymi, rozwija postawy opiekuńcze. Dzieci z rodzin wielodzietnych szybciej się usamodzielniają, osiągają wyższy poziom dojrzałości emocjonalnej, nie wykazują tendencji do przeceniania samego siebie, lepiej potrafią współdziałać z innymi. Jeśli jednak rodzina jest

bardzo liczna, a warunki materialne bardzo skromne, to rodzice obarczeni nadmiarem obowiązków mają mało czasu dla dzieci, pozostawiają je same sobie, nie zaspakajając wszystkich ich potrzeb. Istotnym czynnikiem wpływającym na dojrzałość szkolną dzieci jest fakt uczęszczania do przedszkola. Dzieci o długiej karierze przedszkolnej wyróżniają się lepszym uspołecznieniem, niż inne dzieci oraz lepszym przygotowaniem do szkoły.

U większości dzieci uczęszczających do przedszkola lub tzw. "zerówki" gotowość do podjęcia nauki szkolnej dokonuje się niepostrzeżenie i nie wymaga specjalnych zabiegów ani ze strony rodziców, ani ze strony nauczycieli. Bowiem cała praca wychowawcza przedszkola, od najmłodszych grup, zmierza do zapewnienia dziecku dobrego startu w szkole. Wśród dzieci przekraczających próg szkolny są takie, które wchodzą w obowiązki szkolne z niepełną dojrzałością szkolną. Tym dzieciom również potrzebna jest specjalistyczna pomoc (np. korekcyjno-kompensacyjna), bo narażone są na poważne niepowodzenia szkolne. O tym, czy dziecko pójdzie do szkoły mimo braku dojrzałości szkolnej, czy zostaje odroczone zawsze decydują rodzice, po zasięgnięciu opinii psychologa i pedagoga. Te trudne, ale konieczne decyzje muszą być poprzedzone rzetelną diagnozą dziecka, pozwalającą określić jego dojrzałość umysłową, fizyczną, społeczną i emocjonalną.

Nowa sytuacja i całokształt związanych z nią czynników stanowią ciężkie i trudne zadanie dla układu nerwowego dziecka. Niekiedy pojawiają się związane z pójściem do szkoły lęki i stany nerwicowe. Często ich podstawę stanowią błędy popełniane zupełnie nieświadomie przez samych rodziców.

Jeśli dziecko nie osiągnie dojrzałości to:

Informator dla rodziców 5- i 6-latków

Wpisany przez Koordynator
wtorek, 17 marca 2015 14:15

-

Start szkolny tego dziecka jest utrudniony.

-

Nie poddaje się ono wpływom nauczyciela.

-

Staje się niechętne, nie zainteresowane zadaniami, bierne.

-

Często pracuje znacznie dłużej przy lekcjach osiągając mierne efekty.

Jak pomagać?

By ułatwić dzieciom naukę czytania, warto w szczególności:

Informator dla rodziców 5- i 6-latków

Wpisany przez Koordynator
wtorek, 17 marca 2015 14:15

1.

zwracać uwagę na właściwą wymowę,

2.

bawić się w tworzenie rymów: kukułka- jaskółka,

3.

liczyć sylaby w słowach, początkowo w krótkich później w długich; ma-ma () , ka-lo-ry-fe-ry

() – rysować tyle kropek, ile jest sylab,

1.

tworzyć wyrazy zawierające głoskę: na początku wyrazu, w środku, na końcu wyrazu,
np. a – **a**kwarium, **la**to, liter**a**, itp.

2.

bawić się w analogiczny sposób sylabami, np. ło, łokieć, łopata, wesóło, krzesóło, czoło

3.

określać położenie głoski w wyrazie, np. jaki dźwięk słyszymy po, a jaki przed l w wyrazie mleko,

4.

tworzyć nowe wyrazy przez dodanie głoski lub sylaby:, np.: to: tor, kto, tło; ma: ga-ma, Ma-ciek, pu-ma itp.

5.

Informator dla rodziców 5- i 6-latków

Wpisany przez Koordynator
wtorek, 17 marca 2015 14:15

bawić się w „łańcuch wyrazów” – podajemy dziecku wyraz, z którego ono wyodrębnia ostatnią głoskę i szuka wyrazu na tę głoskę, np.: kogut – traktor – radio- orzeł

6.

wyszukiwać poznane litery w tekstach drukowanych, np. w gazetach.

7.

utrwaląc litery poprzez dodawanie do samogłoski spółgłoski, np. do a dostawiamy spółgłoski; ma, pa, ta, ka, da itp. Dziecko czyta sylabami, jeżeli nie umie pomagamy mu, nie czekamy, aż będzie głośkować.

8.

powtarzać ciągi słowne: logiczne (rzeczy należących do 1 kategorii) np. krzesło, stół, szafka – dziecko kilka razy powtarza, następnie próbuje wspak; nielogicznych np. broda, okno, zarost.

9.

czytać dzieciom bajki.

By ułatwić naukę pisania należy w szczególności:

1.

odwzorowywać szlaczki i wzorki.

Informator dla rodziców 5- i 6-latków

Wpisany przez Koordynator
wtorek, 17 marca 2015 14:15

2.

kreślić kształty graficzne w powietrzu.

3.

kalkować

4.

pisać po śladzie

5.

pisać szlaczki literopodobne, jeżeli dziecko chce pisać pokazywać kształty liter wg wzorów przedszkolnych, zachowując kierunek pisania danej literki, **nie pozwalać drukować.**

6.

malować, również palcami

7.

wydzierać palcami i wycinać nożyczkami, naklejać.

8.

rysować, kolorować, rysować jednocześnie ręką lewą i prawą.

9.

nawlekać koraliki

10.

modelować z gliny, plasteliny, lub pomoc w kuchni przy wyrabianiu ciasta.

Wszystkie elementy dojrzałości szkolnej są jednakowo ważne, choć niestety nie zawsze rozwijają się harmonijnie. Jeśli cokolwiek budzi państwa niepokój, warto zasięgnąć rady specjalisty.

Literatura:

- Horsonek M., *Wpływ rodziny na dojrzałość szkolną dziecka*, w: *Życie Szkoły* 2001/8
Marzęda - Przybysz B., *Badanie gotowości szkolnej dziecka*, w: *Życie Szkoły* 2001/6
Prus - Wiśniewska H., *Zanim dziecko pójdzie do szkoły*, MEDIUM, Warszawa 1995
Sawa B., *Jeżeli dziecko źle pisze i czyta*, WSiP, Warszawa 1987
Wilgocka - Okoń B., *Gotowość szkolna dziecka sześciolatniego*, Wydawnictwo Akademickie Żak, Warszawa 2003
Żebrowska, *Psychologia rozwoju dzieci i młodzieży*, PWN, Warszawa 1986
Wilgocka B.– Okoń „Dojrzałość szkolna dzieci a środowisko”, PZWS, Warszawa 1972
Wilgocka B.– Okoń „Gotowość szkolna dzieci sześciolatnich”, Wydawnictwo Akademickie „Żak”, Warszawa 2003
Szczyrba D.: „Czynniki wpływające na poziom dojrzałości szkolnej”, Tychy, 2003.

Opracowanie: pedagog – mgr Kinga Kędziora